

Vzpomínky na školu v Žirovnici

Pod okny prochází průvod oslavující Svatého Martina. Tedy já nevím, kdo to režíroval, ale z těch bubnů mi jde mráz po zádech. Ti, co jsou v tom průvodě, a je jich moc, mají evidentně radost. Všichni asi mají radost, jenom já ne. Tedy, líbí se mi to. Ale ty bubny, ty mě straší. A tak mi napadlo, jestli náhodou ti bubeníci a vlajkonoši nemají bílé ponožky. No ale to jsem celý já. Věčný rebel. A pak se divím, že mě lidi, nebo alespoň někteří, nemají rádi.

Když ten průvod odejde, navštíví mě vnučka. Nedávno dostudovala. Je učitelka na prvním stupni a mně se zdá, že si tu práci nevybrala jako povolání, ale jako poslání. A teď jsme zase u toho. Holka nic neřekne, ale vidím, že přes veškerou radost z práce v ní sem tam někdy tak trochu zabublá, zvláště při slovu inkluze, právo dítěte, asistent pedagoga, atd., jak je to dneska moderní. A tak jsem si vzpomněl na svá léta na prvním stupni. Dodnes mám schovaný obrázek, jak děti v zašivaném kabátku a s knížkou v podpaží vchází do školy a tam je vítá pan učitel. Nad panem učitelem je kříž. A na tom obrázku je napsáno: „V upomínku na první cestu do školy.“

Mě do školy přijímala paní učitelka Rafflová a učila mě také paní učitelka Schánělová. A to byly přímo mámy. Ale také autority. Do třídy nás tehdy nastoupilo asi čtyřicet a od samého začátku jsme museli sedět s rukama za zády. A když někdo něco chtěl, tak se musel přihlásit. A ne že jsme si sedli, kam jsme chtěli, ale paní učitelka si nás rozmístila sama a bylo to svaté.

A teď ke škole samotné. Ráno se stálo před školou. Ta byla zavřená. Otevřel ji pan školník přesně ve tři čtvrtě na osm. On tam tehdy bydlel pan školník Ježek s rodinou a ti se starali o všechno. A tak, když jsme se hrnuli dovnitř, stál pan školník nebo paní školníková pod schody, a toho, kdo si neočistil boty, poslali zpátky. Pod schody byla tenkrát velká rohož k tomu určená. Ve třídě byl kovový stojan s umyvadlem – lavorem a obrázky na stěnách a obrovská kamna. Lavice staré, některé pomalované, z některých koukaly třísky. A veliký koš. Ten měl své uplatnění. Dost často ho pan školník vynášel. Kolem kamen uhláky a koše se dřevem. Podlaha dřevěná, voskovaná a pod učitelským stolem stupínek asi dvacet centimetrů vysoký. U tabule hadr. Když jste s ním klepli, tak se z něj prášila křída. A ten lavor s vodou, ten tam taky nebyl moc platný. Voda byla pořád špinavá. A dost často paní učitelky kázaly těm větším otevřít okna, pokud to neučinily samy. Okna se otvírala často, to aby hlavně přespolní nespali. Oni tehdy chodili pěšky. To víte, autobusy nejezdily a auta nebyla. Ty pěší cesty z Cholunné nebo z Litkovic, to bych nemusel. Ale těch přespolních bylo dost. Za mě do třídy chodili Choluňáci Mirek Bučků, Ota Petruš a Honza Houšků. Do jiných

tříd ještě chodil Pepík Houšků, Honzík Petruš a kluci Smětákoví. A všichni pěšky. V létě, v zimě. A když došli, tak ještě čekali před školou.

Ted' jsem si vzpomněl na záchodky. Tak ty tedy byly chlapecké a holčičí. V předsíni těch záchodků byly dveře a za nimi šachta ručního výtahu, kudy pan školník Ježek tahal uhlí, aby v každé třídě mohl přikládat. A za tou předsíní byla místnost se žlábkem po pravé straně. Žlábek byl vyasfaltován až do výše dvou metrů a nepříjemně páchl. Na druhé straně bylo pět sedaček umístěných za dveřmi. Šlo o suché záchodky, tedy bez splachování. A opravdový přepych byl, když tam zbyl kousek natrhaných novin. Ale zavřít jsme se tam nemohli, tedy alespoň ne my malí. Ted' se tam zase děti nemohly dostat, protože byly dveře zavřené.

Ted' k těm košům ve třídách. Ty hlavně sloužily na odpadky od svačiny. Tehdy jsme si nosili svačiny. Přespolní si nosili jídla více, ona tehdy ani nebyla školní jídelna. My místní jsme obědvali doma – maminky nechodily do práce. No a ty svačiny byly v něčem zabalené. Ty obaly byly často zamazané od tuku, a to pak končilo v koších. Ale všechny ne. Ti bohatší měli pytlíky z voskového papíru a ty si nosili složené domů, aby je příští den zase použili. A pan školník ty koše neměl rád.

A ted' k osazenstvu školy. Do školy jsme nastoupili podle věku. V tom byl jediný rozdíl. Někteří se fakt museli hodně přizpůsobit, ale mohu odpřísáhnout, že ve třídě byl klid a pořádek. To si paní učitelky uhlídaly. Pěkně rovně sedět, ruce za zády, žádné bavení, žádné pobíhání, to už vůbec ne. A pokud k tomu přece jen došlo, dořešil to příslušný rodič tak, že se to již vícekrát neopakovalo. Je ale fakt, že někteří nováčci tu změnu nezvládli a tak, aniž by použili znamení, že chtějí na záchod (obě ruce nad hlavu a do kapličky), odhrnuli nohavici od trenýrek, a to potom musel přijít pan školník Ježek s pilinami, lopatkou a koštětem a nakonec s kýblem. No a takových žáků tam bylo několik. Tedy né že by všichni dělali totéž, ale určitě byli o hodinu klidní, seděli s rukama za zády, kušovali, a když něco chtěli, tak se hlásili. No a ti žáci s námi chodili do školy dál a dál, a když toho moc neuměli, tak propadli, a to i vícekrát. Školu opouštěli, aniž by vychodili nejvyšší třídy, ale co já vím, všichni se užívali, všichni si uměli nakoupit, nenechávali se okrádat a na většině z nich to za několik let nikdo nepoznal. Všichni byli platní členové této společnosti. Víte, já když dnes slyším o právech žáků, o povinnostech kantorů nebo slovo inkluze, tak se mi z toho dělá zle. Ale ono to bude mít stále stejný výsledek, jako když mi bylo zle z toho, že na mě někdo za bývalé éry donášel a druhý z toho dělal závěry do mého třídního profilu. Tak nevím, kdo v té škole má větší právo – jestli žák, nebo učitel, nebo někdo jiný? Slyšel jsem nedávno rozhovor několika mladíků: „Ty vole, ty

propadneš!“ „To nemůžu, už jsem jednou propad. To by úču zavřeli. A vůbec, naval cígo!“

Jak jsme postupovali jednotlivými stupni naší vzdělávací soustavy, mravy žáků se jaksí uvolňovaly. Ale jen tak, jak to který pan učitel dovolil. Pan učitel Zavadil byl zosobněním spravedlivého chlapa a k tomu si nikdo nikdy nic nedovolil. Nebo pan učitel Mrákota. To jste si mohli zkusit, rušit ho při vyučování. To vám v tu ránu přistál svazek klíčů na lavici a nestačil jste ani vyvalit oči. A běda si postěžovat doma. Když jsme potom pánům učitelům začali říkat soudruzi, tak už se ta morálka (tehdy se to tak začalo říkat) trochu uvolnila. To už si někteří synkové mohli dovolit vyrušovat, protože se někteří učitelé báli jejich rodičů, kteří co by straníci ovládli SRPŠ. To už bylo jiné kafe. *Něco mi to živě připomíná!*

A kdo si vzpomněl na něco dalšího, přidejte se a napište.